

IN MEMORIAM JACQUES DE TIÈGE

Op 21 maart overleed op 86-jarige leeftijd, de bekende pianopedagoog Jacques De Tiège. Hij was verbonden aan de conservatoria van Antwerpen en Tilburg en onder zijn leerlingen en vrienden die zijn advies zochten, zien we opvallende namen: Enrico Pace, Leif Ove Andsnes, Bertrand Chamayou, Igor Roma, Antony Hermus, Yuja Wang, Liebrecht Vanbeckevoort, Urbain Boodts, Sylvia Traey, Robert Groslot, Eliane Rodrigues, Edoardo Torbianelli, Sergio Tiempo, Karin Lechner en Michel Stas.

In oktober 1983 was ik zijn eerste leerling op het conservatorium in Tilburg. Een paar maanden eerder zag ik hem op televisie als leraar van Eliane Rodrigues die toen in het Elisabeth Concours grote indruk maakte. Ik zou als enige van mijn jaargenoten zijn compromisloze lesgeven overleven. Marc Erkens, die hem ook 'aan den lijve' had ondervonden, zei het zo: 'Hij heeft gelijk in alles wat hij zegt, omdat hij Jacques de Tiège is.'

Zo was het. Als ik deed wat hij zei, dan rolde de Sonatine van Ravel achtereenvolgens uit mijn vingers. Jacques vouwde dan zijn handen en zei op plechtige toon, maar altijd met een kwinkslag: 'Nu heeft het gespeeld.' Vervolgens verwaarloosde ik weer mijn huiswerk en kreeg ik een week later weer de wind van voren, maar met degelijk studeren, zou ik alles weer terug 'op punt' kunnen zetten. Jacques had met zijn oneindige liefde voor de piano, de muziek en zijn grenzeloze nieuwsgierigheid, met zijn genie en in het contact met vele grootheden zoals Michelangeli, Weissenberg en Fleisher, nog later met Rafaël Orozco, Jorge Bolet, Marc-André Hamelin, Eugene Istomin en John Browning de geheimen van het pianospel ontrafeld. 'Ik kan een chimpansee nog leren pianospelen,' zei hij weleens gekschend. Als je weet hoe je moet studeren dan kun je veel meer dan je ooit voor mogelijk had gehouden.

In het hechte contact met Leon Fleisher, Maria Curcio en Claude Frank, drie leerlingen van Artur Schnabel, een 'enorme rijkdom', leerde hij hoe een compositie organisch op te bouwen.

Die informatie haal je uit de partituur, niet uit traktaten of tradities, maar je moet lezen met imaginatie. 'Dat kun je niet aankweken, maar wel ontwikkelen. Rubinstein en Horowitz hadden die spontaniteit.' Vervolgens weten hoe de hand en het klavier elkaar vinden, daarbij schuwde hij onorthodoxe methodes, zoals de guide-mains niet. Bij het studeren moest je aan alles denken om op het podium vrij te kunnen zijn, zoals zijn andere grote voorbeeld Dinu Lipatti, het had omschreven.

'Ik verlaat mijn huis alleen om naar pianisten te luisteren die meer dan zes uur per dag studeren'. Dat wetend gingen we samen jarenlang naar concerten en hij smokkelde zijn taperecorder, in die tijd nog niet zo handzaam, mee naar binnen bij o.a. Michelangeli in Parijs en Londen, Horowitz in Amsterdam en Fleisher bij het Ruhr festival. In Amsterdam riep hij al 'Bravo!!' voordat Horowitz één noot had gespeeld, de krant schreef erover.

Jacques was niet in een hokje te duwen. Hij was gefascineerd door de Oosterse wijsheid, zen, de qi-kracht, de wonderen waar toe de onbevengene menselijke geest in staat is. 'Elke gedachte heeft het streven om werkelijkheid te worden.' Hij bleef zoeken, tot op het laatst. 'Het is nooit klaar, voor geen enkele pianist, en dat is ook het fijne ervan.' Het lesgeven zat in zijn bloed, geërfd van zijn vader, die onderwijzer was. Zijn toewijding was grenzeloos, toen Michelangeli hem in Parijs na een concert uitnodigde in een restaurant, weigerde hij omdat hij de dag erna moest lesgeven. Zijn recept was eenvoudig: 'De zaak meester zijn en je inzichten niet voor jezelf houden, dat is mijn leven.'

ERIC SCHOONES, MET DANK AAN JURGEN DEGRUISE

STILLS UIT VRT-DOCUMENTAIRE